

Hoitotarvikejakeluohje kuntalaisille

Versionro: 1.0

Laatijat: Satu Simolin, Anne Paunonen, Hanna Turunen, Leila Väisänen, Europaeus Anne, Tuominen Pirkko, Tuononen Rauni, Kerppola Jenni, Tolonen Enni, Halkola Tarja

Hyväksyjä: Avoterveydenhuollon johtoryhmä

Laadittu: 23.8.2023

Hyväksytty: 24.8.2023

Seuraava päivitys: 01/24

Päivitetty: 04/2022

HOITOTARVIKEJAKELUOHJE 2023

Työryhmä: Paunonen Anne, Simolin Satu, Turunen Hanna, Väisänen Leila, Europaeus Anne, Tuominen Pirkko, Tuononen Rauni, Kerppola Jenni, Tolonen Enni, Halkola Tarja

Sisällysluettelo:

Maksutta annattavat hoitotarvikkeet ja välineet.....	s.3
Omahoitotarvikkeiden perusedellytys.....	s.3
Hoitotarvikelähete.....	s.4
Diabeetikon hoitotarvikkeet.....	s.5
Inkontinenssisuojat.....	s.7
Urologiset hoitovälineet, dialyysitarvikkeet.....	s.8
Suolentoiminnan tarvikkeet.....	s.9
Avannetarvikkeet.....	s.9
Hengitystä avustavat välineet.....	s.10
Ravinnonsiirtotarvikkeet.....	s.10
Haavanhoitotarvikkeet ja instrumentit.....	s.11
INR-arvon toteamistarvikkeet	s.11
Hoitotarvikejakeluun kuulumattomat tuotteet.....	s.12

Maksutta annettavat hoitotarvikkeet ja välineet sekä omahoitotarvikkeiden yleiset periaatteet

Kotona tai tehostetussa palveluasunnossa asuville potilaille luovutetaan korvauksetta sairaanhoidon ja omatoimisen selviytymisen kannalta hoitosuunnitelman mukaan tarpeellisia sairaanhoitovälineitä ja -tarvikkeita. Ulkokuntalaisten on pyrittävä hankkimaan tarvikkeet omasta terveystieteistään.

Korvauksetta annettavien hoitotarvikkeiden saamisen edellytyksenä on myös sairauden pitkäaikaisuus. Alle 3 kk kestävä sairaus ei pääsääntöisesti kuulu hoitotarvikejakelun piiriin. Haavahoitotarvikkeissa on omavastuu aika 1 kk.

Hoitotarvikkeita on mahdollisuus saada kerralla 3 kk:n tarvetta vastaava määrä. Tarvikkeiden saanti tapahtuu joko lääkärin, terveydenhoitajan/sairaanhoitajan tai diabeteshoitajan läheteellä. Potilaalle annetut hoitotarvikkeet kirjataan aina erikseen annetun ohjeen mukaisesti terveystietomukseen. Hoitotarvikkeiden jakelu perustuu yksilölliseen hoitosuunnitelmaan.

Lähettävän yksikön tulee antaa kotiutuvalle asiakkaalle hoitotarvikkeet kahdeksi viikoksi, jotta asiakas ehtii kotiutuessaan ottaa yhteyttä hoitotarvikejakeluun ja tilata tarvikkeet noudettavaksi.

Eurooppalaiset asiakkaat:

Eurooppalainen sairaanhoitokortti pyydetään näyttämään asioidessa hoitotarvikejakelussa. Asiakas on velvollinen toimittamaan todisteen hoitotarvike tarpeesta.

Muut maat:

- Jos henkilö ei ole EU- tai Eta- maasta tai Sveitsistä (ei eurooppalaista sairaanhoitokorttia), terveystieteistys ei luovuta pitkäaikaisen sairauden hoitoon liittyviä hoitotarvikkeita.

Turvapaikanhakijat:

Turvapaikanhakijalla on oikeus saada pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet tarpeen arvioinnin jälkeen.

Terveydenhuoltolaki (30.12.2010/1326) 1.5.2011.

- Terveydenhuoltolain 24§:n mukaan kunnan on järjestettävä alueensa asukkaiden sairaanhoitopalvelut.

- Sairaanhoitopalveluihin sisältyvät hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet. (Sosiaali- ja terveystieteistysministeriö; Kuntainfo 4/2013, 25.6.2013)

Terveydenhuoltolain 25 §:n mukaan kunnan on järjestettävä alueensa asukkaiden kotisairaanhoito.

- Kotisairaanhoidossa käytettävät hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet sisältyvät hoitoon.
- Kotisairaalahoidon (ent. Tehosa) yhteydessä annettavat lääkkeet ja hoitosuunnitelman mukaiset hoitotarvikkeet sisältyvät hoitoon. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 3.8.1992/734
- Lain 5 §:n 1 kohdan mukaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 13–17 §:n, 19 §:n 1 kohdan sekä 20, 24, 27 ja 29 §:n perusteella järjestetyt perusterveydenhuollon palvelut sekä hoitoon kuuluvat aineet ja pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarkoitetut hoitotarvikkeet ovat maksuttomia.

Hoitotarvikelähete

Ekhvan terveydenhuollon ammattilainen tekee lähetteen kaikista omahoitotarvikkeista.

Lähetteessä tulee olla asiakkaan nimi, syntymäaika, puhelinnumero sekä diagnoosi mihin sairauteen omahoitotarvikkeita tarvitaan.

Lähetteessä tulee olla myös tuotteen varastokoodi, ref-tunniste, tuotteen nimi, koko ja tarvittava kappalemäärä.

Lähetteessä tulee olla myös lähetteentekijän nimi, sähköpostiosoite ja puhelinnumero.

Yksityiset palveluntuottajat toimittavat lähetteen sähköisesti tai paperisena.

Diabeetikon hoitotarvikkeet

Diabeteksen Käypä hoito -suosituksen mukaan verensokerimittausten tarve riippuu muun muassa hoitomuodosta, sairauden vakaudesta ja päivärytmin vaihtelusta. Lääkäri ja potilas määrittelevät yhdessä omaseurannan tarpeen sekä mittausten välit ja tavoitteet.

Metformiini-hoitoisille, hyvässä tasapainossa oleville verensokerin omaseuranta ei ole välttämätöntä. Omaseurannan tarve, mittausten välit ja verensokeritavoitteet määritetään yhdessä potilaan kanssa. Potilaalle annetaan kirjallinen ohje verensokeritavoitteista ja mittaustiheydestä. Perusseurannan lisäksi verensokeria tulee erityisesti seurata seuraavissa tilanteissa, jos on käytössä hypoglykemiaa aiheuttavia lääkkeitä:

- hypoglykemiaa epäiltäessä
- ennen ajoneuvolla ajoa
- vastuullista tai riskialtista tehtävää hoidettaessa
- äkillisen sairastumisen yhteydessä

Diabeteksen yleistyessä erot tyyppin 1 ja 2 diabeteksen välillä ovat hämärtyneissä, joten tarkkaa luokitusta tärkeämpää on huomioida taudin vaikeusaste ja pyrkiä tehokkaasti komplikaatioita ehkäisevään hoitoon.

Plasmanglukoosin mittausliuskojen suositus silloin kun tarve on pitkäaikainen:

- Insuliininpuutosdiabetes tai monipistohoito tyyppin 2 diabeteksessä 56 liuskaa / viikko
- Diabetes ja vain perusinsuliini tai hypoglykemiaa aiheuttava muu hoito 21 liuskaa/ viikko
- Diabetes ja hoitomuoto, joka ei aiheuta hypoglykemiaa 0-12 liuskaa/viikko
- Gestaatiidiabeetikot alueellisen hoitosuosituksen mukaisesti

Lisätarve

- Vaihteleva päivärytmi ja elämäntilanteet tarve yksilöllinen.

Hoitavan lääkärin kirjallisella määräyksellä voidaan näistä ohjeista poiketa.

Muut hoitovälineet:

- Insuliinikynäneulat (5-8 mm): 1/ pistos
- Lansetit: 1/ n.10 näytteenottoa, Safety lansetti on kertakäyttöinen
- Kiinteäneulaiset ruiskut: Tarpeen mukaan, pumppupotilaille varajärjestelmäksi
- Ketoaineliuskat: Lapsi- ja pumppupotilaille tarpeen mukaan
- Pumppukanyylit: Keskim. vaihtoväli 3 vrk(1-5 vrk)
- Pumppukatetrit: Vaihetaan samalla kuin ampulli Ampullit: Insuliinimenekin mukaan ovat kertakäyttöisiä
- Kotelot: 1 kpl/vuosi
- Paristot: Alkaliparistot ja litiumparistot (kesto 1-2 kk)

- Glukoosisensori: Gardian, Dexcom 3 kpl/ kk Freestyle Libre 2 sensoria / 1 kk

(Irronneen sensorin tilalle ei anneta uusia tuotteita ennen kuin vaihtoaika on täyttynyt.)

Jatkuvassa sensoroinnissa sensoreita annetaan asiakkaalle 3 kk annos ja sensorin irrotessa ilman syytä veloitetaan asiakasta ottamaan yhteyttä Abbottiin asiakaspalveluun joko puhelimitse tai sähköpostilla saadakseen tilalle uuden sensorin. Muussa tapauksessa asiakas joutuu mittaamaan verensokerin perinteisin keinoin, kunnes saa seuraavan kerran sensoreita. Jos sensori irtoaa asiakkaan oman toiminnan seurauksena, sitä Abbottiin asiakaspalvelu ei korvaa.

ABBOTT DIABETES CARE ASIAKASPALVELU:

www.freestylediabetes.fi

diabetes.finland@abbott.com

0800 555 500 (arkisin 8-16)

Poikkeuksena magneettitutkimuksen tai muun lääketieteellisen syyn vuoksi irrotetut sensorit.

Lihavuuden hoitoon:

Saxendan kynän neuloja 1kpl/pv.

Inkontinenssisuojat

Maksuttomiin inkontinenssisuojiin on oikeutettu henkilö, jolla

- on keskivaikea tai vaikea virtsa/ulosteinkontinenssi - arvioitu inkontinenssisuojatarve on pitkäaikainen (yli 3kk)

- sekä yli 3-vuotiaat pitkäaikaissairaat ja vammaiset lapset.

Sairaudesta/ vammasta ja sen aiheuttamasta inkontinenssista tulee olla lähete hoitavalta taholta.

Inkontinenssisuojatarpeen määrittää hoitaja. Hoitaja arvioi inkontinenssisuojien - ja hygieniatarvikkeiden määrän asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan.

Suositus inkontinenssisuojien määristä

- normaali vuorokausikulutus n. 2-5 vaippaa/vrk

- verkkohousut n. 20 kpl/v

- Ultima-suojia vain 1kpl/vrk

Sairaalassa ja ympärivuorokautisessa hoidossa asiakkaan tarvitsemat inkontinenssi- ja hygieniatuotteet kuuluvat kotihoitoon ja hoivaan

Ekhvan omassa tai yksityisessä asumispalveluyksikössä asuva asiakas on rinnastettavissa kotihoidon asiakkaaseen ja nimetyt yhdyshenkilöt tilaavat tuotteet heille. Omaishoidon tukitiimi tilaa tuotteet asiakkailleen.

Muut tarvikkeet:

Vaginaali tampooni erikoissairaanhoidon ohjeistuksen mukaisesti.

Lapsille, jotka ovat yli 3-vuotiaita ja joilla on virtsa- ja/tai ulosteenpidätyskyvyttömyyttä aiheuttava kehitysviivästymä, kehitysvamma tai muu vakava sairaus, annetaan yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisesti vaippoja.

Urologiset hoitovälineet

Uridormit ja virtsakatetrit: Oikeus alkaa heti, kun tarve on todettu.

Lähetteen tekee erikoissairaanhoidon uroterapeutti tai urologinen sairaanhoitaja. Asiakkaalle annettavat uridormit kirjataan Lifecare Hoito-lehdelle sisältömerkinnän kautta.

1. Virtsakatetrit - kertakäyttöiset katetrit 1-6 kpl/vrk/yksilöllinen tarve

- laajentava katetri miehille lääkärin ohjeen mukaan
- kestopkatetrit tarpeen mukaan
- erikoiskatetrit yksilöllisen tarpeen mukaan
- subrapubinen katetri yksilöllisen tarpeen mukaan

2. Virtsan keräyspussit

- virtsankeräyspussi 1-3 kpl/vko
- phyelostomiakatetripussit 1-2 kpl/vko
- phyelostomiakatetripussien kiinnitysteippi 1-2 kpl/vko
- phyelostomiakaterin kiinnitysalusta 1-2 kpl/vko
- narupussit - katetrin sulkija tarpeen mukaan
- katetrin venttiili tarpeen mukaan

3. Virtsakeräyspussin kiinnitykseen

- reisipussi yksilöllinen tarve
- kiinnitysnauhat yksilöllinen tarve
- virtsankeräyspussin muovinen kiinnitysteline sänkyyn tarpeen mukaan huom. reisipussit ja nauhat eivät ole kertakäyttöisiä, kestävät useita pesukertoja

4. Ulkoinen virtsankerääjä

- ulkoinen virtsan kerääjä (urinaali, kondomi) 1-3 kpl/vrk kiinnitysnauhalla tai itsekiinnittyvä - toistokatetroiville 1-6 kpl/vrk

Dialyysitarvikkeet:

Maksutta jaettavat kotidialyysi tarvikkeet tilataan terveys- ja hyvinvointiasemalta ja kotidialyysissä käytettävät nesteet menevät suoraan asiakkaille ja ne tilaa kotidialyysistä vastaava hoitaja.

Suolen toiminnan tarvikkeet:

Hoitotarvikejakelusta jaetaan hoitosuunnitelman mukaisesti suolen toimintaan liittyvät sopimustuotteet. Normaaliin hygieniaan ja perushoittoon kuuluvat tarvikkeet asiakas ostaa itse.

- ileostomakatetri
- anaalitamponi
- rektaaliputki
- suolihuuhtelun tarvikkeet ja korkki
- suojakäsineet

Avannehoitotarvikkeet:

Avanneasiakkaiden henkilökohtaisten tuotteiden valinta ja hoitosuunnitelmat tehdään pääasiassa avannehoitajan toimesta. Avanteen hoitotarvikkeet annetaan asiakkaalle yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisesti.

Jaettavia avannetuotteita ovat (määrät ohjeellisia):

- virtsa-avannepussi (suojalevyyn kiinnitettävät) 1 kpl/vrk
- virtsa-avanne leikattujen tehdaspuhdas yöpussi 1 kpl/vk
- avannelevy virtsa-avannepussiin 2-4 kpl/vk
- suoliavannepussi 1- ja 2-osainen 1-3 kpl/vrk
- avannelevy suoliavannepussiin 2-4 kpl/vk
- tiivisterengas 2-4 kpl/vk
- avannevyö 2-4 kpl/v
- ihonsuojatuotteet (pastat, puhdistus- ja suojapyyhkeet, pulverit, kiinnitysteipit) hoitosuunnitelman mukaisesti

Lähtävän yksikön tulee varustaa asiakas riittävällä määrällä hoitotarvikkeita, kunnes hän saa tarvitsemansa tuotteet jakelusta. Asiakas tilaa tarvitsemansa tuotteet hoitotarvikejakelusta kaksi viikkoa ennen tarvikkeiden haku.

Avannetuotteilla on asiakkaalle maksuton kotiinkuljetuspalvelu käytettävissä. Hoitotarvikejakelu tekee ensimmäisen tilauksen sopimuksen laatimisen yhteydessä sekä mahdolliset muutokset tuotemäärissä/tuotteissa myöhemmin. Asiakas huolehtii itse jatkotilauksista. Hoitotarvikkeita toimitetaan kerralla kolmen kuukauden tarvetta vastaava määrä.

Hengitystä avustavat välineet:

Hengitystä avustavien välineiden kuten happirikastin, lääkehappi ja uniapnealaitteiden käytöstä päättää erikoissairaanhoidon poliklinikat tai lääkärit. Hoidon toteutus ja seuranta on hoitavan yksikön vastuulla. Näihin välineisiin liittyvät hoitotarvikkeet saa kontrollikäyntien yhteydessä, poikkeuksena hyvinvointi- tai terveysasemalta voi potilas hakea tarvittaessa maksutta perushappiviikset tai maskin sekä apuvälinekeskuksesta saadun pulssioksimetrin anturit.

Imujen tarvikkeet (tarve yksilöllinen):

- imukatetri, eri kokoja
- imuletku metreittäin
- suojakäsineet omahoitajille
- puuvanua tarvittaessa

Trakeostomian hoitotarvikkeet:

Myönnetään asiakaskohtaisesti erikoissairaanhoidon lähetteen mukaisesti. Pääasiallisesti hoitotarvikkeiden jakelu erikoissairaanhoidosta kontrollikäyntien yhteydessä. Myös rikkoutuneiden tilalle tulevien hoitotarvikkeiden jakelu erikoissairaanhoidosta.

Hyvinvointi- ja terveysasemilta tilataan tarvittaessa, jos kyseiset välineet loppuvat/rikkoutuvat (tarve yksilöllinen):

- Sisäkanyylit Portex Blue Line Ultra, koot 7.5, 8, 9
- Trakeostomiakanyylin nauha
- kosteuslämpövaihdin
- haavalevy esim. Lyofoam Max T
- puhdistusharja - tehdaspuhtaat taitokset
- suojakäsineet - puuvanua ja pumpulipuikkoja

Hengitykseen liittyvien hoitotarvikkeiden jakelussa huomioidaan potilaan yksilöllinen tarve ja tilanne.

Ravinnonsiirtotarvikkeet:

Ravinnonsiirtotarvikkeita jaetaan hoitosuunnitelman mukaisesti henkilöille, jotka eivät pysty syömään suun kautta riittävästi. Ravintovalmisteet eivät kuulu jakelutuotteisiin. Ravintotarvikkeisiin kuuluvat:

- peg-syöttönapit
- ravinnonsiirtolaitteet ja letkut
- ruokintayhdistäjät/korkit
- ruiskut

Tarvittaessa annettavat:

- teipit, taitokset ja vanupuikot

Haavanhoitotarvikkeet ja instrumentit:

Maksuttomien haavanhoitotarvikkeiden edellytyksenä on Ekhvan terveydenhuollon ammattihenkilön tekemä hoitosuunnitelma.

Asiakas saa maksutta haavanhoitotuotteet kroonisten tai ennusteeltaan huonosti paranevien haavojen hoitoon. Haava luokitellaan krooniseksi, kun se on yhden kuukauden vanha.

Päätös haavanhoitotuotteista ja määristä kirjataan Lifecare HOITO-lehdelle.

Haavanhoidossa käytettävät reseptilääkkeet, rasvat ja liuokset asiakas hankkii omakustanteisesti.

Hoitokäyntien välissä tapahtuvaa omahoitoa varten potilaalle annetaan tuotteet mukaan avosairaanhoidon vastaanotolta.

Tapaturmapotilaiden haavanhoitotarvikkeet laskutetaan vakuutusyhtiöltä.

Yksityisissä palvelukodeissa asuvien asiakkaiden haavanhoidossa suositellaan käytettäväksi omakustanteisesti kertakäyttöisiä instrumentteja. Mikäli haavanhoidossa on tarpeen käyttää monikäyttöinstrumentteja, asiakkaan tulee ottaa yhteyttä Etelä-Karjalan keskussairaalan välinehuoltokeskukseen: Palveluohjaaja Liisa Immonen p. 040 198 8923 tai toimintayksikön esimies Ellimaija Kilpinen p. 044 791 5576.

Hoitotarvikelähete haavahoitotuotteille

Lähetteen sisältö:

- haavadiagnoosi
- haavan koko
- kuinka kauan haava on ollut
- tarvikkeen varastokoodi, ref-tunniste, nimi, koko ja tarvittava kappalemäärä/aikayksikkö
- tarvikkeiden kulutus kahdessa viikossa.
- suunnitelma haavan arvioinnista ja lähetteen uusinnasta 1–3 kk:n välein.

INR -arvon toteamistarvikkeet

Antikoagulantti-hoitoa varten, yksilöllisen harkinnan perusteella voidaan liuskat ja lansetit myöntää asiakkaalle, jonka hoito on aloitettu erikoissairaanhoidossa lastentaudeilla ja jonka seuranta jatkuu 18 ikävuoden jälkeen avoterveydenhuollossa.

Muut:

Gammaglobuliinipumppuhoidon tarvikkeet:

- ruiskut
- infuusiosetti
- lääkkeenantokärjet

Hoitotarvikejakeluun eivät kuulu mm. seuraavat tuotteet:

Maksutta jaettaviin hoitotarvikkeisiin kuuluu vain ko. ryhmän kohdalla mainitut tuotteet. Niihin eivät kuulu esimerkiksi:

- Kaarimaljat tai oksennuspussit
- Mehupillit
- Pesukintaat
- Ruokaliinat
- Nenäliinat
- Juomamukit
- Instrumentit (monikäyttö sekä kertakäyttö), kyretit
- Suojakäsineet (poikkeuksena suolen toimitus ja huuhtelut, hengitysteiden imu ja trakeostomian hoito)
- Pumpulikäsineet
- Virtsapullot
- Selluloosavanu (poikkeuksena trakeostomiapotilaille ja limaimujen yhteyteen)
- Saniteettivaipat eli kroonikkovaipat
- Vuoteen suojamuovit
- Poikkilakanat
- Steriilit sidokset (poikkeuksena keskuslaskimokatetrin ja vastaavien kanyyliinien hoito)
- Pikasiteet, laastarit, kuitukangassidokset (Mepore, Mefix)
- Lääkinnälliset hoitosukat/tukisukat
- Käsidesinfektioaineet
- Ihon desinfiointiaineet
- Pesuvoide
- Pesupyhyhe, UCS-pyyhyhe
- Posiflush esitäytetty NaCl-ruisku (poikkeuksena keskuslaskimokatetriin huuhtelu)

Hoitoon liittyvät lääkkeet, esim. haavan hoitoon liittyvät, asiakas hankkii itse apteekista ja niistä voidaan suorittaa korvaus sairausvakuutuslain mukaisesti.

Pinta-, iho- ja käsidesinfektioaineet annetaan vain poikkeustapauksessa esim. kotidialyysin toteuttamiseen ja valtimokatetripotilaat.

Poikkeamat jakeluohjeessa: Eryistapauksissa kysytään asiakaskohtainen lupa poiketa jakeluohjeesta, tällöin palveluesimiehet selvittävät asian.